

**OBČINSKI SVETI OBČIN DIVAČA, HRPELJE-KOZINA,
MIREN-KOSTANJEVICA, KOMEN, SEŽANA**

**ZADEVA: PODROBNEJŠA OBRAZLOŽITEV GLEDE PRISTOPA OBČINE SEŽANA K
ČLANSTVU EVROPSKEGA ZDRUŽENJA ZA TERITORIALNO SODELOVANJE KRAS-
CARSO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO (EZTS KRAS-CARSO)**

1. PРАВNA PODLAGA

- Uredba (ES) št. 1082/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) (UL L št. 210 z dne 31. 7. 2006);
- Uredba (EU) št. 1302/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o spremembi Uredbe (ES) št. 1082/2006 o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS), kar zadeva razjasnitev, poenostavitev in izboljšanje ustanavljanja in delovanja takih združenj (UL L št. 347 z dne 20. 12. 2013);
- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (Uradni list RS, št. 24/15).

2. OSNOVNI PODATKI

Na čezmejnem območju Matičnega Krasa že vse od leta 1998 potekajo različni projekti, katerih aktivnosti so pripomogle h krepitvi čezmejnega sodelovanja na različnih področjih. S strateškim projektom KRAS-CARSO II pa je bil zadan cilj, da se ustanovi Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS), ki bo nadgradilo dosedanja sodelovanja z novo čezmejno upravljavsko strukturo. Slednja bo krepila gospodarski razvoj območja članic EZTS, preko trajnostnega turizma in spodbujanja procesov zelenega prehoda.

Glavna naloga EZTS je izvajanje programov teritorialnega sodelovanja ali projektov, ki jih sofinancirajo Evropska skupnost in drugi finančni mehanizmi. Organizacijski institut za ustanavljanje EZTS-jev je bil sprejet s sprejemom regulative v letu 2006. Je najnaprednejša organizacijska oblika javne ustanove znotraj EU za poenostavitev teritorialnega sodelovanja znotraj določenega področja. Marca 2024 je bilo registru, ki ga vodi Odbor regij, registriranih 89 EZTS-jev.

Že pred pripravo strateškega projekta KRAS-CARSO II so bili v sklopu projekta GeoKarst pripravljene osnutki aktov za ustanovitev EZTS, in sicer konvencija in statut. Med leti 2021 in 2023 je bilo izvedenih več usklajevanj vsebine ustanovitvenih aktov z različnimi strukturami bodočih občin ustanoviteljic oz. članic. Najbolj množična je bila predstavitev aktov EZTS in stanja vzpostavitve čezmejnega geoparka Kras-Carso dne 4. 10. 2022 v Sesljanu, namenjene županom vseh 17 občin, ki bi bile potencialne ustanoviteljice EZTS Kras-Carso. Dokumenti so bili pregledani s predlogi popravkov tudi iz strani pristojnega Ministrstva za javno upravo na slovenski strani, kjer je predviden tudi sedež EZTS-ja. Glede na sedež ustanove se je potrebno

pri pripravi aktov prilagajati tudi zakonodaji s področja ustanavljanja javnih ustanov pristojne države, zato je bilo potrebno, poleg Uredb s strani EU, upoštevati tudi Zakon o zavodih. Predloga Statuta in konvencije, ki sta podana kot priloga, še ni nista dokončna. Možni so popravki vsebinski detajlov, ki jih bodo predlagale občine na italijanski strani meje, obstaja pa tudi verjetnost, da bo do sprememb prišlo na nivoju usklajevanj na pristojnih ministrstvih pred potrjevanjem na vladah Slovenije in Italije.

Geografsko območje EZTS zajema razširjeno območje Matičnega Krasa, ki v Republiki Sloveniji obsega celotna območja občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen, Miren-Kostanjevica in Sežana, v Republiki Italiji pa območja občin Doberdò del Lago / Doberdob, Duino Aurisina / Devin Nabrežina, Fogliano Redipuglia, Monfalcone, Monrupino / Repentabor, Ronchi dei Legionari, Sagrado, San Dorligo della Valle / Dolina, Muggia/Milje, Savogna d'Isonzo / Sovodnje ob Soči, Sgonico / Zgonik, Trieste.

Župani vseh navedenih 17 občin so 11. 3. 2024 v Trstu podpisali pismo o nameri za ustanovitev EZTS Kras-Carso.

Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje je inštrument za olajšanje čezmejnega, transnacionalnega ali medregijskega sodelovanja. Ima lastno pravno osebnost, kar pomeni, da samostojno pridobiva in prodaja premoženje, najema osebje in nastopa pred sodiščem. Bistveno je, da se lahko EZTS samostojno prijavlja na EU in ostale razpise in s tem financira aktivnosti za doseganje ciljev. V Evropski uniji je, po zadnjih objavljenih podatkih Odbora regij, registriranih 89 EZTS, od katerih ima samo eden sedež v Sloveniji.

EZTS se ustanovi na način, da ustanoviteljice najprej sprejmejo sklep o pristopu k EZTS v katerem pooblastijo župana za podpis ustanovitvenih aktov. Po sprejemu sklepov vlada odobri ustanovitev EZTS in podpišejo se ustanovitveni akti. Po podpisu aktov se izpelje postopek registracije v državi, kjer ima EZTS sedež in v registru EZTS Odbora regij EU.

Občine ustanoviteljice lahko z vključitvijo v EZTS veliko pridobijo. EZTS pokriva celovit razvoj razširjenega območja Matičnega Krasa in, poleg skupnega razvoja turizma z inštrumentom geoparka, izvaja zelo različne čezmejne ukrepe, kot so npr. protipožarna zaščita, trajnostna mobilnost, razvoj infrastrukture ali kakšne druge naloge, ki bi jih občine želele prenesti na EZTS Kras-Carso.

3. PREDNOSTI EZTS ZA USTANOVITELJE OZ. ČLANE

EZTS je pravni subjekt, ki omogoča:

- podpiranje kohezije in izboljšanje prepoznavnosti politik EU na lokalni ravni,
- možnost skupnih projektov sofinanciranih v okviru Interreg ali drugih programov oz. instrumentov EU,
- več možnosti zaposlovanja s prerazporeditvami znotraj organov članic ali z novim zaposlovanjem,
- prožnost določitve financiranja, dogovor o metodologiji izračuna višine letnega prispevka članic (npr. število prebivalcev, delež skupne dolžine proge),
- neodvisnost od posamičnih in trenutnih političnih odločitev glede razvoja, ki bi lahko preprečeval sprejetje ali izvajanje koristnih ukrepov za območja sodelovanja, ki presega nacionalne meje,
- skupno načrtovanje, oblikovanje vizij in izvajanje strategij na čezmejnem območju,

- hitrejše in učinkovitejše odločitve v čezmejnih okoljih, kjer je vključenih več članov/organov,
- skladnost, trajnost, usklajevanje in spodbujanje doseganja skupnih ciljev ter stabiliziranje sodelovanja na čezmejnih območjih,
- veliko pogajalsko moč čezmejnemu območju, ki jim pomaga braniti njihove interese,
- enostavnejši dostop do financiranja EU,
- manj upravnega bremena za člane (čezmejni in nadnacionalni značaj),
- blaži ločevalne učinke notranjih meja EU.

4. CILJI

EZTS zasleduje naslednje cilje:

- ohranjanje in varovanje geoloških in drugih naravnih virov, kulture in kulturne dediščine na območju njegovih članic s ciljem ohranjanja identitete Krasa ter izvajanja preventivnih ukrepov za zaščito pred požari v naravnem okolju;
- krepitev gospodarskega razvoja območja članic EZTS, preko trajnostnega turizma in spodbujanja procesov zelenega prehoda;
- spodbujanje in podpiranje teritorialnega sodelovanja na vseh področjih, ki so vezana na regionalni razvoj in na krepitev teritorialne, gospodarske ter socialne kohezije.

Podrobneje so cilji razdelani v predlogu konvencije.

5. NALOGE

Glavna naloga EZTS je izvajanje programov teritorialnega sodelovanja ali projektov, ki jih sofinancirajo Evropska skupnost in drugi finančni mehanizmi.

Splošne naloge EZTS:

- spodbuja blaginjo in izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev na območju EZTS;
- spodbuja ohranjanje delovnih mest in razvoj novih podjetniških idej in posledično tudi novih zaposlitev;
- krepi zavedanje o prednosti teritorialnega sodelovanja z namenom povečanja gospodarske in socialne kohezije na območju EZTS, o strateški vlogi čezmejnega/mednarodnega sodelovanja in o vlogi, ki jo bodo lahko v tem kontekstu imele članice EZTS;
- jamči ustrezen pretok informacij in podatkov ter obvešča javnost o doseženih rezultatih in opravljenih dejavnostih;
- podpira in ščiti interese ter potrebe območja EZTS pri sprejemanju odločitev Evropske skupnosti na področju regionalnih in področnih politik v institucionalnem okviru Evropske skupnosti in v okviru njenih postopkov;
- zagotavlja in podpira usklajevanje, dialog, politične razprave, skupne strategije za upravljanje čezmejnega območja in njihovo koherentnost, enostavnejšo izvedbo skupnih projektov in boljše sodelovanje na vseh področjih, ki so pomembna za harmoničen razvoj prostora;
- zagotavlja dialog in konfrontacijo pri prostorskem načrtovanju in varovanju okolja na območju EZTS;
- podpira razvoj trajnostnega turizma na omenjenem območju s skupno promocijo prostora ter njegovih naravnih in kulturnih virov;

- podpira širjenje kulture in zavedanja o kulturni in naravni dediščini kot nujnega sredstva za medsebojno spoznavanje in spoštovanje;
- spodbuja, oblikuje in izvaja projekte teritorialnega sodelovanja;
- zastopa želje in interese EZTS pri regionalnih, nacionalnih in drugih ustanovah;
- zastopa interese območja vseh članic EZTS v državah EU in v evropskih institucijah;
- išče in upravlja z razpoložljivimi finančnimi viri;
- pristopa v organe, društva in mreže v skladu s cilji EZTS;
- upravlja operativne programe v okviru evropskega teritorialnega sodelovanja;
- izvaja druge naloge, ki prispevajo k uresničevanju zastavljenih ciljev v skladu z evropsko zakonodajo, notranjim pravom, ki ureja EZTS, in z državno zakonodajo članic;
- v okviru zastavljenih ciljev izvaja druge specifične naloge, programe in projekte, za katere je ali ni predvidena finančna podpora Evropske skupnosti.

Specifična naloga EZTS je upravljanje eoparka Kras-Carso, in sicer:

- a) ohranjanje in varovanje geoloških in drugih naravnih virov in kulturne dediščine na območju geoparka Kras-Carso s ciljem ohranjanja identitete Krasa oziroma natančneje:
  - administrativno upravljanje območja geoparka Kras-Carso;
  - dopolnitev in razvoj ponudb, povezanih z geološkimi zanimivostmi in drugo naravno ter kulturno in nesnovno dediščino Krasa;
  - podpora ukrepom za ohranjanje in varovanje naravnih virov in biodiverzitete;
  - predlaganje in izvajanje ukrepov za preventivno varovanje pred požari v naravnem okolju;
  - sodelovanje z različnimi strokovnimi deležniki in širšo javnostjo z namenom participativnega razvoja geoparka Kras-Carso;
  - promoviranje geoparka Kras-Carso ter informiranje in obveščanje strokovne in širše javnosti;
  - razvoj in izvajanje izobraževalnih vsebin, vključno z organizacijo in spremljanjem prireditev za (šolsko) mladino preko vsebin in ukrepov geoparka Kras-Carso.

- b) krepitev gospodarskega razvoja območja geoparka Kras-Carso, preko trajnostnega turizma in spodbujanje procesov zelenega prehoda, oziroma v sklopu tega natančneje:
  - vzpostavitev, ohranjanje, optimizacija in upravljanje informacijskih centrov, drugih geoloških, zgodovinskih in kulturnih turističnih točk in infrastrukture ter materialna in nematerialna podpora upravljanju znamenitosti;
  - izkoriščanje potencialov obnovljivih virov energije in podpora ukrepom za izboljšanje energetske učinkovitosti;
  - organiziranje prireditev na temo geoparka Kras-Carso;
  - ustanovitev, ohranjanje, izboljšanje in oprema tematskih, izletniških in kolesarskih poti, športnih, fitnes in doživljajskih zanimivosti ter druge infrastrukture za sonaravni turizem, vključno z zagotovitvijo pravnih pogojev;
  - usklajevanje in promocija turistične ponudbe v sodelovanju s turističnimi ustanovami;
  - spodbujanje in mrežno povezovanje geoloških ponudb z regionalnimi kulinaričnimi ponudbami;
  - vzpostavitev in organiziranje skupine usposobljenih vodnikov za vodenje po čezmejnem geoparku Kras-Carso;
  - spodbujanje trajnostne večmodalne mobilnosti in uporabe javnega prevoza tako za potrebe lokalnih prebivalcev kot obiskovalcev;
  - sodelovanje v UNESCO Globalni mreži geoparkov.

Specifična naloga EZTS je tudi strateško usklajevanje politik na skupnem območju EZTS, in sicer na področju kot na primer:

- upravljanje, izvajanje in posodabljanje infrastruktur, transporta, mobilnosti in logistike;
- usklajevanje politike javnega prevoza s skupnim/usklajenim upravljanjem prevoznih storitev;
- upravljanje intermodalnih logističnih terminalov in druge logistične infrastrukture;
- koriščenje in upravljanje lokalnih energetskih virov;
- oblikovanje skupnega energetskega načrta;
- oblikovanje skupnih posegov tudi na drugih področjih, ki so usmerjena h krepitvi ekonomske in socialne kohezije.

Naloga EZTS bodo natančneje opredeljene v (več)letnem programu dela, pri čemer se upošteva upravljavski načrt geoparka. EZTS bo naloge izvajal skladno s specifičnimi projekti in določili vsebinskih težišč za območje vsake članice EZTS.

6. ČLANARINA EZTS

EZTS za prvi dve (zagonski) leti delovanja potrebuje 160.000,00 EUR letno, glede na izkušnje delovanja EZTS GO. Po preteku dveh let, bo skupščina na novo določila višino članarine. Predlog delitve članarine za slovensko in Italijansko stran je 1/2 slovenska in 1/2 italijanska stran. Predvideno je, da bi EZTS v začetku zaposlil vodjo / direktorja, s prerazporeditvijo pa bi mu na začetku pomagali osebi z Območne razvojne agencije Krasa in Brkinov in LAS Kras/GAL Carso.

Občine (Slovenija) - 50%	Glede na površino	% površine	Glede na št. prebivalcev	% prebivalcev	Povprečje 70% prebivalcev, 30% površine	Znesek
Sežana	217,4	30,07	13702	43,98	39,81	31848,16
Miren- Kostanjevica	62,8	8,68	4976	15,97	13,79	11029,00
Hrpelje- Kozina	195,0	26,97	4671	14,99	18,59	14868,69
Divača	145,1	20,07	4255	13,66	15,58	12464,46
Komen	102,7	14,21	3549	11,39	12,24	9789,69
	722,91	100,00	31153	100,00	100,00	80000,000

Občine (Italija) - 50%	Glede na površino	% površine	Glede na št. prebivalcev	% prebivalcev	Povprečje 20% prebivalcev, 80% površine	Znesek
Trieste - Trst	85,1	26,92	199773	72,01	35,94	28.750,49
Muggia - Milje	13,85	4,38	12899	4,65	4,43	3.547,87
San Dorligo della Valle - Dolina	24,22	7,66	5711	2,06	6,54	5.232,69
Monrupino - Repentabor	12,61	3,99	858	0,31	3,25	2.602,36
Sgonicco - Zgonik	31,4	9,93	1991	0,72	8,09	6.471,71
Duino Aurisina - Devin Nabrezina	45,31	14,33	8238	2,97	12,06	9.648,07
Doberdò del Lago - Doberdob	27,05	8,56	1352	0,49	6,94	5.554,21
Monfalcone - Tržič	20,64	6,53	28093	10,13	7,25	5.798,83
Fogliano Redipuglia - Foljan Redipulja	7,92	2,51	2946	1,06	2,22	1.773,30
Ronchi - Ronke	17,11	5,41	11755	4,24	5,18	4.141,87
Sagrado - Zagraj	13,94	4,41	2140	0,77	3,68	2.945,56
Savogna - Sovodnje	16,98	5,37	1655	0,60	4,42	3.533,04
	316,13	100,00	277411	100,00	100,00	80.000,00

Za leto 2024 ni predvidenih finančnih posledic za nobeno občino, saj so sredstva za ustanovitev namenjena v projektu KRAS-CARSO II. Predlog delitve članarine med deležnike predvideva zagotovitev finančnih sredstev od vključno četa 2026 dalje.

7. POSTOPEK USTANOVITVE – ČASOVNICA

Po sprejemu sklepov občin ustanoviteljic oz. članic o pristopu k članstvu EZTS, bo oddana vloga za odobritev ustanovitve EZTS na Vlado RS. Vladi obeh držav odobrita ustanovitev EZTS s sklepom na seji posamezne vlade. Po odobritvi se podpišejo ustanovitveni akti in se uredi registracija EZTS pri Odboru regij. V kolikor bo vse potekalo brez težav lahko pričakujemo registracijo EZTS v naslednjem letu.

Območno razvojna agencija Krasa in Brkinov d.o.o.
Aleš Vodičar, direktor